

Türkmenistanyň Adalat ministrligi
tarapyndan 2012-nji ýylyň 7-nji
sentýabrynda 665 san bilen bellige
alyndy

Türkmenistanyň Maliýe ministriniň
2012-nji ýylyň 10-njy awgustyndaky
№ 93-Ö buýrugy bilen tassyklandy

**Döwlet býujet edaralary üçin
maliýe hasabatlylygynyň milli standarty 14**

„GURLUŞYK ÜÇIN ŞERTNAMALAR“

Mazmuny	Bölämleriň №
Umumy düzgünler.....	1-5
Kesgitlemeler	6
Şertnama boýunça jemi girdeji	7-11
Şertnama boýunça harajatlar	12-18
Şertnama boýunça jemi girdejini we çykdajylary ykrar etmek	19-33
Maglumaty açmak.....	34-36
Güýje girýän senesi	37

UMUMY DÜZGÜNLER

1. Şu standartyň maksady gurluşyk üçin şertnamalar bilen baglanyşykly harajatlary we jemi girdejini hasaba almagyň tertibini bellemekden ybaratdyr.

2. Gurluşyk üçin şertnamalar boýunça amala aşyrylýan işiň häsiýeti bilen baglanyşykly şertnamalaýyn işiň başlanýan senesi we tamamlanýan senesi, düzgün bolşy ýaly, dürli hasabat döwürlerine düşýär.

Býujet edaralary bilen baglaşylan gurluşyk üçin şertnamalar şertnama boýunça jemi girdejiniň ululygyny takyklamaýar. Sebäbi, gurluşyk işlerini geçirmek üçin maliýe serişdeleri goýberilýän pul serişdeleri ýa-da döwletiň umumy jemi girdejisiniň ýa kömek gaznalaryny ýa-da grantlary şonuň ýaly paylamak görnüşinde berilýär. Şeýle ýagdaýlarda gurluşyk üçin şertnama boýunça hasabatda esasy mesele gurluşyk üçin harajatlary gurluşyk işleriniň geçirilen hasabat döwürüne degişli etmek we degişli çykdajylary ykrar etmek bolup durýar.

Ýöne olar täjirçilik esasynda ýa-da harajatlaryň öwezini doly ýa-da kem-käsleýin dolmak bilen täjirçilik däl esasynda hem baglaşylyp bilner. Şeýle ýagdaýlarda gurluşyk üçin şertnamalar boýunça hasabatda esasy mesele şertnama boýunça jemi girdejini, şeýle hem ol boýunça harajatlary gurluşyk işleriniň amala aşyrylan hasabat döwürlerine degişli etmek bolup durýar.

3. Şu standartyň maksatlaryna laýyklykda, gurluşyk üçin şertnamalar şulara degişlidir:

a) düýpli desgalary gurmak bilen gönüden-göni baglanyşykly hyzmatlary, mysal üçin, taslamanyň ýolbaşçylarynyň we binagärleriň hyzmatlary ýaly hyzmatlary etmek üçin şertnamalara; we

b) düýpli desgalary ýykyp aýyrmak ýa-da dikeltmek we düýpli desgalar ýykylandan soň daşky gurşawy dikeltmek üçin şertnamalara.

4. Şertnamanyň birnäçe düýpli desgalary öz içine alýan mahalynda olaryň her biriniň gurluşygy aşakdaky ýagdaýlarda gurluşyk üçin aýratyn şertnama hökmünde hasaba alynmalydyr, eger-de:

a) her bir düýpli desgany gurmak boýunça aýratyn teklipler berlen bolsa;

b) her bir düýpli desga boýunça aýratyn gepleşikler alnyp barlan bolsa we potratçynyň hem-de buýrujynyň şertnamanyň her bir düýpli desga degişli bolan bölegi kabul etmäge ýa-da kabul etmezlige mümkinçiligi bolan bolsa; we

ç) her bir düýpli desga boýunça harajatlary we jemi girdejileri kesgitläp bolýan bolsa.

5. Olaryň bir buýrujy ýa-da birnäçe buýrujy bilen baglaşylandygyna garamazdan, şertnamalaryň jemi gurluşyk üçin bitewi şertnama hökmünde hasaba alynmalydyr, eger-de:

a) gepleşikler şertnamalaryň jeminden ybarat bolan bitewi bukja boýunça alnyp barlan bolsa;

b) şertnamalar hakykatdan, eger ol üpjün edilýän bolsa, peýdanyň umumy ölçegi bolan bitewi taslamanyň bir bölegi ýaly özara ýakyndan baglanyşykly bolsa; we

ç) şertnamalar bir wagtda ýa-da üznüksiz zygiderlilikde ýerine ýetirilýän bolsa.

KESGITLEMELER

6. Şu standartda manylary aşakda düşündirilýän şu adalgalar peýdalanylýar:

Gurluşyk üçin şertnama – düýpli desgany ýa-da öz gurnalyşy, tehnologiýasy we wezipeleri boýunça ýa-da olaryň ahyrky niýetlenen ýa-da peýdalanylýan maksady boýunça özara baglanyşykly ýa-da özara dahylly bolan desgalar toplumyny gurmak maksady bilen baglaşylýan şertnama ýa-da şoňa meňzeş şertnamalaýyn ylalyşyk.

Potratçy – gurluşyk hakynda şertnamanyň şertleri boýunça gurluşyk işlerini amala aşyrýan ykdysady subýekt.

"Harajatlary goşmak" şertnamasy – bu gurluşyk üçin şertnama bolup, oňa laýyklykda potratçynyň ýol berilýän ýa-da başgaça kesgitlenilýän harajatlarynyň öwezi dolunýar, täjirçilik şertnamasy baglaşylan halatynda bolsa – bu harajatlar üçin goşmaça göterim ýa bu göz önünde tutulan bolsa, kesgitli hak-heşdek tölenýär.

Kesgitli bahasy bolan şertnama – bu gurluşyk üçin şertnama bolup, oňa laýyklykda potratçy şertnamanyň kesgitli bahasy bilen ylalaşýar ýa-da käbir ýagdaýlarda ýokarlanmagy ýörite göz önünde tutulýan, önümiň her bir birligi üçin kesgitli möçbere ylalaşýar.

ŞERTNAMA BOÝUNÇA JEMI GIRDEJI

7. Şertnama boýunça jemi girdeji:

a) jemi girdejiniň şertnamada ylalaşylan ilkibaşky möçberini; we

b) şertnama boýunça işlerden gyşarmalary, talaplary we höweslendiriş töleglerini, olaryň:

jemi girdejiniň ýüze çykmagyna getirip biljek; we

ygtybarly baha berlip bilinjek derejesinde öz içine alýar.

8. Şertnama boýunça jemi girdeji alnan ýa-da garaşylýan garşylyklaýyn kanagatlandyrmanyň adalatly gymmaty boýunça baha berilýär. Şertnama boýunça jemi girdejä ilkibaşdaky we soňundan berlen baha geljekki wakalaryň netijesine bagly bolan dürli näbellilikleriň täsirine düşýär. Wakalaryň ýüze çykyşyna we näbellilikleriň çözülişine görä, bahalara gaýtadan seretmeli bolýan halatlary seýrek bolmaýar. Mundan başga-da, şertnama boýunça jemi girdejiniň möçberi bir döwürden beýleki döwre köpelip ýa-da azalyp biler. Mysal üçin:

a) potratçy bilen buýrujy şertnamanyň ilkibaşda baglaşylan döwrüniň yzýanyndaky döwürde şertnama boýunça jemi girdejini artdyran ýa-da azaldýan gyşarmalary ýa talaplary ylalaşyp bilerler;

b) "kesgitli bahasy" bolan ýa-da "harajatlary goşmak" ýa-da "harajatlaryň öwezini dolmak" şertnamasynda ylalaşylan jemi girdejiniň möçberi öňünden şertleşikleriň, şol sanda harajatlaryň artmagyny göz önünde tutýan şertleşikleriň netijesinde artyp biler;

ç) şertnama boýunça jemi girdejiniň möçberi potratçynyň günäsi bilen şertnamany ýerine ýetirmegiň bökdelmegi netijesinde ýüze çykýan jerime çäreleriniň netijesinde azalyp biler; ýa-da

d) "kesgitli bahasy" bolan şertnamanyň öndürilýän önümiň birligi üçin kesgitlenen bahany göz önünde tutýan halatynda, şertnama boýunça jemi girdeji önümiň öndürilen birlikleriniň sanynyň artyşyna ýa-da azalyşyna görä artýar ýa azalýar.

9. Gyşarmalar buýrujynyň şertnama boýunça ýerine ýetirilýän işleriň gerimini üýtgetmek baradaky görkezmelerinden ybaratdyr. Gyşarmalar şertnama boýunça jemi girdejiniň artmagyna ýa-da azalmagyna getirip biler. Düýpli desganyň häsiýetnamalarynyň ýa-da gurnalyşynyň üýtgedilmegi we şertnamanyň dowam edýän möhletiniň üýtgedilmegi gyşarmalara mysal bolup durýar. Gyşarmalar şu ýagdaýlarda şertnama boýunça jemi girdejiniň möçberini üýtgedýär:

a) buýrujynyň şu üýtgetme we şonuň bilen baglanyşykly ýüze çykýan jemi girdejiniň möçberi bilen ylalaşmak ähtimallygy bar bolanda; we

b) jemi girdejä ygtybarly baha berip bolýan halatynda.

10. Talaplar – bu potratçynyň şertnamanyň bahasyna goşulmadyk harajatlaryň öwezini dolma görnüşinde buýrujydan ýa-da beýleki tarapdan almak isleýän pul möçberidir. Talaplar, mysal üçin, buýrujynyň günäsi boýunça bökdencilikleriň, tehniki häsiýetnamalarda ýa-da gurnamada onuň goýberen ýalňyşlyklarynyň we şertnama boýunça işde jedelli gyşarmalaryň netijesinde ýüze çykyp biler. Jemi girdejiniň talaplaryň netijesinde ýüze çykan möçberine baha bermek näbelliligiň ýokary derejesi bilen häsiýetlendirilýär we köplenç gepleşikleriň netijesine bagly bolup durýar. Şol sebäbe görä, talaplar şertnama boýunça jemi girdejä diňe aşakdaky ýagdaýlarda goşulýar:

a) buýrujy tarapyndan talaplary ykrar etmek ähtimallygynyň peýda bolan derejesinde gepleşikleriň üstünlikli barýan wagtynda; we

b) buýrujy tarapyndan ykrar edilmegi ähtimal bolan pul möçberine ygtybarly baha berip bolanda.

11. Höweslendiriş tölegleri – bu işleri ýerine ýetirmegiň bellenen standartlary berjaý edilende ýa-da artdyrylanda potratça goşmaça tölenýän pul möçberidir. Mysal üçin, şertnamada şertnama boýunça işleriň möhletinden öň tamamlanandygy üçin potratça höweslendiriş tölegleri göz önünde tutulyp bilner. Höweslendiriş tölegleri şertnama boýunça jemi girdejä şu ýagdaýlarda goşulyp bilner:

a) şertnama ýerine ýetirmegiň ýeterlik derejede öňe giden derejesinde bolup, işleri ýerine ýetirmegiň bellenen standartlaryny berjaý etmek ýa-da artdyrmak ähtimallygy bar bolanda; we

b) höweslendiriş töleginiň ululygyna ygtybarly baha berlip bolanda.

ŞERTNAMA BOÝUNÇA HARAJATLAR

12. Şertnama boýunça harajatlar şulary öz içine alýar:

a) anyk şertnama bilen gönüden-göni baglanyşykly bolan harajatlar;

b) tutuşlygyna şertnama boýunça işe degişli bolan we ulgamlaryň hem-de esaslandyrylan esasyda şertnama degişli edilip bilinjek harajatlar; we

ç) şertnamanyň şertlerine laýyklykda aýratyn ýagdaýlarda buýrujynyň üstüne ýüklenip bilinjek gaýry harajatlar.

13. Anyk şertnama gönüden-göni degişli bolan harajatlar şulary öz içine alýar:

a) gurluşyk meýdançasyndaky tertibe gözegçiligi goşmak bilen, gurluşyk meýdançasyndaky işgärleriň zähmet haky;

b) gurluşykda peýdalanylýan materiallaryň gymmaty;

ç) şertnamany ýerine ýetirmek üçin peýdalanylýan esasy serişdeleriň ulanyş tutumlary;

d) maşynlary, enjamlary we materiallary gurluşyk meýdançasyna getirmek we ondan alyp gitmek üçin harajatlar;

e) maşynlaryň we enjamlaryň kärendesi üçin harajatlar;

ä) şertnama bilen gönüden-göni baglanyşykly inženerçilik we tehniki taýdan goldaw bermek üçin harajatlar;

f) ýalňyşlyklary düzetmek we kepillendirilen işleri ýerine ýetirmek üçin baha berilýän harajatlar, şol sanda kepillendirmeler boýunça harajatlar; we

g) üçünji taraplaryň talaplary.

Bu harajatlar şertnama boýunça umumy jemi girdejä goşulmadyk garaşylmadyk girdejiler, mysal üçin, şertnama tamamlanandan soň artyk materiallary satmakdan alnan girdeji bilen azaldylyp bilner.

14. Potratçylar olaryň şertnama boýunça harajatlar hökmünde kesgitlenýändigini ýa-da kesgitlenmeýändigini anyklamak üçin, gurluşyk üçin şertnama degişli bolan, üçünji tarapa wekilçilik edýän maliýeleşdiriji guramalar tarapyndan gönüden-göni kömekçi portatçylara tölenýän ähli pul möçberlerini barlamalydyrlar. Jemi girdeji ykrar etmek üçin kesgitlemä we ölçeglere laýyk

gelýän pul möçberleri potratçy tarapyndan şertnama boýunça beýleki jemi girdejiler ýaly hasaba alynmalydyr.

15. Tutuşlygyna alanyňda şertnamalaýyn işe degişli edilip bilinjek we aýry-aýry şertnamalara paýlanyp bilinjek harajatlar şulary öz içine alýar:

a) ätiýaçlandyryş tölegleri;

b) şertnama bilen gönüden-göni baglanyşykly bolmadyk inženerçilik we tehniki taýdan goldaw bermek üçin harajatlary; we

ç) gurluşygyň goşmaça çykdaýylary.

Şunuň ýaly harajatlar birmeňzeş häsiýetnamalary bolan ähli harajatlar babatynda yzygiderli ulanylýan, ulgamlaryň we esaslandyrylan usullaryň kömegi bilen paýlanýar. Olaryň paýlanylyşy gurluşyk işiniň kadaly derejesine esaslanýar. Gurluşygyň goşmaça çykdaýylary gurluşykda işleýän işgärleriň zähmet haky boýunça maglumatlary taýýarlamak we işlemek üçin harajatlary öz içine alýar. Şertnamalar boýunça işe umuman degişli bolan we anyk şertnamalara degişli edilip bilinjek harajatlar, eger potratçy "Karzlar boýunça harajatlar" DBEMHMS-ynda görkezilen ýol berilýän beýleki bir hasaba alyş usulyny kabul edýän bolsa, karz serişdeleri peýdalanmak boýunça harajatlary hem öz içine alýar.

16. Buýrujynyň şertnamanyň şertleri boýunça aýratyn ýagdaýlarda çekýän harajatlary umumy dolandyryş çykdaýylarynyň bir bölegini we şertnamanyň şertlerinde öwezini dolmak göz önünde tutulan, barlag we işläp taýýarlamak üçin harajatlary öz içine alyp biler.

17. Şertnama boýunça potratçynyň işine degişli bolmadyk ýa-da şertnama degişli edip bolmajak harajatlar gurluşyk üçin şertnama boýunça harajatlardan aýrylýar. Şeýle harajatlara şular degişlidir:

a) şertnamanyň şertlerinde öwezini dolmak göz önünde tutulmadyk, umumy dolandyryş çykdaýylary;

b) ýerlemek üçin harajatlar;

ç) şertnamanyň şertlerinde öwezini dolmak göz önünde tutulmadyk, barlag we işläp taýýarlamak üçin harajatlar; we

d) anyk şertnama boýunça peýdalanylmaýan, işlemän duran esasy serişdeleriň ulanyş tutumlary.

18. Şertnama boýunça harajatlar şertnama gol çekilen senesinden onuň doly tamamlanýan wagtyna çenli döwürde şertnama degişli edilýän harajatlary öz içine alýar. Emma şertnama bilen gönüden-göni baglanyşykly we ony baglaşmagy üpjün etmek üçin harajatlar hem, eger olary aýratynlykda kesgitläp we ygtybarly baha berip bolýan bolsa we şertnama gol çekmek ähtimallygy bar bolanda, şertnama boýunça harajatlaryň bir bölegi hökmünde goşulýar. Eger-de şertnama gol çekilmegini üpjün etmede çekilen harajatlar olaryň ýüze çykan döwründe çykdaýy hökmünde kabul edilýän bolsa, eger şertnama ondan soňky döwürde gol çekilen bolsa, olar şertnama boýunça harajatlara goşulmaýar.

ŞERTNAMA BOÝUNÇA JEMI GIRDEJINI WE ÇYKDAJYLARY YKRAR ETMEK

19. Şertnama boýunça işleriň tamamlanyş derejesini hasaba almak bilen jemi

girdejini we çykdaýjyny ykrar etmek köplenç "tamamlanyş derejesi" usuly diýlip atlandyrylýar. Bu usula laýyklykda, şertnama boýunça girdeji belli bir tamamlanyş derejesine ýetmegiň barşynda çekilen harajatlar bilen deňeşdirilýär, şondan soň hasabatlylykda işleriň tamamlanýan bölegine degişli edilip bilinjek jemi girdeji, çykdaýjylar we peýda/ýitgi hakynda maglumat berilýär. Bu usul şertnama boýunça edilen işiň möçberi we şol döwürde işiň netijeleri hakynda peýdaly maglumat almaga mümkinçilik berýär.

20. "Tamamlanyş derejesi" usulyna laýyklykda, şertnama boýunça girdeji işiň ýerine ýetirilen hasabat döwürlerinde girdejiler we çykdaýjylar barada hasabatda jemi girdeji hökmünde ykrar edilýär. Şertnama boýunça harajatlar adaty şol harajatlar degişli bolan işiň ýerine ýetirilen hasabat döwürlerinde girdejiler we çykdaýjylar barada hasabatda çykdaýjy hökmünde ykrar edilýär. Emma şertnamanyň taýýarlanýan döwründe şertnama boýunça harajatlaryň öweziniň gurluşyk üçin şertnama gatnaşýan taraplar tarapyndan doly dolunmagy maksat edinilen bolsa, şertnama boýunça jemi harajatlaryň şertnama boýunça jemi girdejiden artyk gelmegine garaşylýan islendik möçberi 30-njy bölüme laýyklykda, haýal etmän çykdaýjy hökmünde ykrar edilýär.

21. "Kesgitli bahasy" bolan şertnamada şertnama boýunça netijä şu şertleriň ählisi berjaý edilen ýagdaýynda ygtybarly baha berlip bilner:

a) eger bu bar bolsa, şertnama boýunça umumy jemi girdejä ygtybarly baha berip bolanda;

b) edaranyň şertnama bilen baglanyşykly ykdysady peýdany ýa-da mümkin bolan hyzmatlary almak ähtimallygy bar bolanda;

ç) şertnama boýunça ony tamamlamak üçin harajatlara hem, hasabat senesindäki ýagdaýa görä şertnama boýunça işleriň tamamlanyş derejesine hem ygtybarly baha berip bolanda; we

d) şertnama boýunça oňa degişli edilýän harajatlar şertnama boýunça hakyky çekilen harajatlary ozal berlen bahalar bilen deňeşdirip bolar ýaly takyk tapawutlandyryp we olara ygtybarly baha berip bolanda.

22. "Harajatlary goşmak" ýa-da "harajatlaryň öwezini dolmak" şertnamasynda gurluşyk üçin şertnamany ýerine ýetirmegiň netijesine şu şertleriň ählisi berjaý edilen halatynda ygtybarly baha berip bolar:

a) edaranyň şertnama bilen baglanyşykly ykdysady peýdany ýa-da mümkin bolan hyzmatlary almak ähtimallygy bar bolanda; we

b) şertnama boýunça oňa degişli edilýän harajatlar, olaryň öweziniň dolunmalydygyna ýa-da dældigine garamazdan, takyk tapawutlandyrylyp we olara ygtybarly baha berip bolanda.

23. Potratçy şertnama boýunça geljekki iş bilen baglanyşykly şertnama boýunça harajatlary çekip biler. Şunuň ýaly harajatlar, eger olaryň öwezini dolmak mümkinçiligi bar bolsa, aktiw hökmünde ykrar edilýär. Şeýle harajatlar buýrujynyň debitor bergisiniň möçberini görkezýär we köplenç şertnama boýunça tamamlanmadyk iş hökmünde kesgitlenýär.

24. Gurluşyk üçin şertnamanyň netijesine diňe edaranyň şertnama bilen baglanyşykly ykdysady peýdany ýa-da mümkin bolan hyzmatlary almak mümkinçiligi bar bolan halatynda ygtybarly baha berip bolar. Emma eýýäm

şertnama boýunça jemi girdejä goşulan we maliýe işiniň netijeleri barada hasabatda ykrar edilen pul möçberi babatynda ony almagyň näbelliligi ýüze çykanda, onda alynmadyk pul möçberi ýa-da alynmak mümkinçiligi aradan aýrylan pul möçberi şertnama boýunça girdejiň pul möçberine düzediş hökmünde däl-de, çykdaýy hökmünde ykrar edilýär.

25. Şertnama boýunça şertnamanyň taraplary bolup duran gatnaşyjylar tarapyndan öwezi dolunmaga degişli harajatlaryň öweziniň dolunjak ähtimallygy pes bolsa, onda olar haýal etmän çykdaýy hökmünde ykrar edilýär. Şertnama boýunça çekilen harajatlaryň öweziniň dolunjak ähtimallygy bolan ýagdaýlaryň we olar bolan halatynda şertnama boýunça harajatlaryň haýal edilmän çykdaýy hökmünde ykrar edilmäge degişli ýagdaýlaryň mysallary şu şertnamalary öz içine alýar:

a) doly derejede hukuk goragy bilen üpjün edilmedik şertnamalary, ýagny, olaryň hukuk taýdan esaslandyrylyşy şübheli bolanda;

b) ýerine ýetirilmegi kazyýetde işe garamagyň netijesine ýa-da kanunçylyk namasyna bagly bolan şertnamalary;

ç) kazyýetiň hökümi bilen döwletiň haýryna alnyp bilinjek ýa-da elden alnyp bilinjek emläge degişli şertnamalary;

d) buýrujynyň öz borçnamalaryny ýerine ýetirip bilmeýän mahalynda; ýa-da

e) potratçynyň şertnamany ýerine ýetirip bilmedik ýa-da şertnama boýunça borçnamalaryny başga bir görnüşde ýerine ýetiren halatynda.

26. Şertnamanyň ýerine ýetirilen derejesi birnäçe usullar bilen kesgitlenip bilner. Edara ýerine ýetirilen işe ygtybarly baha berip bolýan usuldan peýdalanýar. Şertnamanyň häsiýetine baglylykda bu usullar şulary öz içine alyp biler:

a) şertnama boýunça hasabatyň düzülen hasabat senesindäki ýagdaýa görä işleri ýerine ýetirmek üçin çekilen harajatlary şertnama boýunça umumy harajatlaryň baha beriş ululygyna barabarlykda kesgitlemegi;

b) ýerine ýetirilen işi hasaba almagy; ýa-da

ç) şertnama boýunça ýerine ýetirilen işleriň fiziki taýdan aňladylýan bölegini.

Buýrujylardan alnan aralyk tölegler we hakujylar köplenç ýagdaýda işleriň ýerine ýetiriliş derejesini görkezmeýär.

27. Ýerine ýetiriliş derejesi şertnamada göz önünde tutulan, hasabat senesindäki ýagdaýa görä çekilen harajatlardan ugur alnyp kesgitlenende olara şertnama boýunça harajatlaryň diňe ýerine ýetirilen işi görkezýän bölegi goşulýar. Şertnama boýunça harajatlaryň aýrylýan böleginiň mysallary:

a) şertnama boýunça geljekki işe degişli, gurluşyk meýdançasyna getirilen ýa-da şertnama ýerine ýetirilende peýdalanmak üçin goýlan, ýöne heniz oturdylmadyk, peýdalanylmadyk ýa-da şertnama ýerine ýetirilende ulanylan materiallaryň gymmaty hökmünde şertnama boýunça harajatlar, eger-de bu materiallar şu şertnama üçin ýörite taýýarlanmadyk bolsa; we

b) kömekçi potrat şertnamasy boýunça ýerine ýetirilmäge degişli işleriň hasabyna kömekçi potratçylara tölenýän hakujy tölegleri.

28. Gurluşyk üçin şertnamanyň netijesine ygtybarly baha berlip bilinmejek halatynda:

a) jemi girdeji diňe şertnama boýunça çekilen harajatlaryň öwezini dolmagyň

ýokary ähtimallygy bolan derejede ykrar edilmelidir; we

b) şertnama boýunça harajatlar olaryň ýüze çykan döwründe çykdaýj hökmünde ykrar edilmelidir.

Gurluşyk üçin şertnama boýunça garaşylýan ýitgi, oňa degişlilikde 30-njy bölüm ulanarlykly bolsa, 30-njy bölüme laýyklykda haýal etmän çykdaýj hökmünde ykrar edilmelidir.

29. Şertnamanyň ýerine ýetirilip başlanan döwürlerinde köplenç onuň netijesine ygtybarly baha bermek kyn bolýar. Şeýle-de bolsa, edaranyň şertnama boýunça çekilen harajatlaryň öwezini dolmak ähtimallygy bolup biler. Şonuň üçin hem şertnama boýunça jemi girdeji diňe çekilen harajatlaryň öweziniň dolunmagyna garalýan derejesinde ykrar edilýär. Şertnamany ýerine ýetirmegiň derejesine ygtybarly baha berip bolmaýandygy sebäpli, peýda-da, ýitgi hem ykrar edilmeýär. Emma şertnamanyň netijesine ygtybarly baha berip bolmaýan hem bolsa, şertnama boýunça umumy harajatlaryň möçberiniň şertnama boýunça girdejileriň umumy möçberinden artyk gelmek ähtimallygy bolup biler. Şeýle ýagdaýlarda şertnama boýunça umumy harajatlaryň şertnama boýunça umumy girdejilerden artyk gelmegine garaşylýan islendik möçberi 30-njy bölüme laýyklykda haýal etmän çykdaýj hökmünde ykrar edilýär.

30. Eger gürrüň taýýarlanýan mahalynda harajatlaryň öweziniň şertnama boýunça taraplar-gatnaşyjylar tarapyndan doly dolunmak maksady beýan edilen gurluşyk üçin şertnamalar barada gidýän bolsa, onda şertnama boýunça umumy harajatlaryň umumy jemi girdejiden artyk gelmek ähtimallygy bar bolan ýagdaýynda, garaşylýan ýitgi haýal etmän çykdaýj hökmünde ykrar edilmelidir.

31. Býujet edaralary gurluşyk üçin harajatlary ýapmak üçin niýetlenen jemi girdejiniň şertnama gatnaşýan beýleki taraplar tarapyndan beriljekdigi görkezilen gurluşyk üçin şertnamalary baglaşyp bilerler. Bu şu aşakdaky ýagdaýlarda bolup biler, eger-de:

a) köp babatda öz işlerini maliýeleşdirmek üçin döwlet býujetinden berilýän serişdelere ýa-da şoňa meňzeş serişdelere bagly bolan ministrlikleri we pudak edaralary döwlet ýa-da munisipal täjirçilik kärhanasy ýa-da hususy bölegiň ykdysady subýektleri bilen täjirçilik esasynda ýa-da harajatlaryň öwezini doly dolmak esasynda düýpli desgalary gurmak barada şertnama baglaşmaga ygtyýar alýan ýagdaýlarynda; ýa-da

b) döwlet ministrlikleri we pudak edaralary "satyn alyjy-satyjy" ýörelgesine ýa-da şoňa meňzeş döwlet modeline laýyklykda adaty bolşy ýaly, biri-birine bagly bolmadyk garaşsyz taraplar hökmünde ýa-da täjirçilik esasynda biri-biri bilen geleşik baglaşanlarynda.

Bu ýagdaýlarda gurluşyk üçin şertnamadan garaşylýan ýitgi 30-njy bölüme laýyklykda haýal etmän ykrar edilýär.

32. Käbir ýagdaýlarda býujetdäki edaralar gurluşyk üçin şertnamany şertnamanyň beýleki taraplary-gatnaşyjylary tarapyndan harajatlaryň doly däl öwezini dolmak şerti bilen baglaşyp bilerler. Şeýle ýagdaýlarda gurluşyk üçin şertnamada görkezilen pul möçberinden ýokary maliýeleşdirmek, goýberilýän serişdeleriň ýa-da potratça döwlet tarapyndan bölünip berlen beýleki pul möçberleriniň hasabyna ýa-da üçünji tarap bolup durýan guramalar ýa-da beýleki

döwletler tarapyndan bölünip berlen umumy maksatly subsidiýalaryň hasabyna amala aşyrylýar. Gurluşyk üçin şu şertnamalara 30-njy bölümiň talaplary degişli däldir.

33. "Tamamlanyş derejesi" usuly her bir hasabat döwründe şertnama boýunça girdejä we harajatlara gündelik baha bermelere garanynda artýan jem bilen ulanylýar. Şonuň üçin hem şertnama boýunça girdejä ýa-da harajatlara baha bermede üýtgemeleriň täsiri ýa-da şertnama boýunça işleriň netijelerine baha bermedäki üýtgemeleriň täsiri buhgalterçilik bahalandyrmalardaky üýtgetmeler hökmünde hasaba alynýar. Üýtgedilen baha bermeler üýtgemeleriň geçirilen döwründäki we soňky döwürlerdäki girdejiler we çykdaýylar barada hasabatda ykrar edilýän jemi girdejiniň we çykdaýylaryň ululygyny kesgitlemek üçin peýdalanylýar.

MAGLUMATY AÇMAK

34. Edara şulary açyp görkezmäge borçlydyr:

- a) döwrüň dowamynda jemi girdeji hökmünde ykrar edilen, şertnama boýunça jemi girdejiniň möçberini;
- b) şol döwürde ykrar edilen, şertnama boýunça jemi girdejini kesgitlemek üçin peýdalanylýan usullary; we
- ç) häzirki wagtda ýerine ýetirilýän şertnamalaryň ýerine ýetiriliş derejesini kesgitlemek üçin peýdalanylan usullary.

35. Hasabat senesindeki ýagdaýa görä ýerine ýetirilýän şertnamalar üçin edara şu maglumatlary açmalydyr:

- a) hasabat senesindeki ýagdaýa görä çekilen harajatlaryň we ykrar edilen peýdanyň (ykrar edilen ýitgileri aýyrmak bilen) umumy möçberini;
- b) alnan hakujylarynyň möçberini; we
- ç) tutumlaryň möçberini.

36. Edara şulary görkezmäge borçlydyr:

- a) aktiw hökmünde – şertnama boýunça iş üçin buýrujydan alynmaga degişli jemi pul möçberini;
- b) borçnama hökmünde – şertnama boýunça iş üçin buýrujylara tölenmäge degişli jemi pul möçberini.

GÜÝJE GIRÝÄN SENESI

37. Maliýe hasabatlylygynyň şu standarty 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryndan güýje girýär.

Goşundy

Şu standart jemgyýetçilik bölegi üçin maliýe hasabatlylygynyň halkara standarty 11 "Gurluşyk üçin şertnamalar" (IPSAS 2007) laýyklykda işlenip

taýýarlandy we onuň bilen deňeşdirilende şu tapawutlary bardyr:
käbir bölümlere olaryň has-da düşnükli bolmagy üçin düzediş girizildi;
gurluşyk üçin şertnamalary birleşdirmäge we bölmäge degişli düzgünler
aýryldy;
gurluşyk şertnamalary boýunça şertli borçnamalary we şertli aktiwleri açmaga
bildirilýän talaplar aýryldy.